

دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇش يولى

ئىسلامات-ئىجۇۋىتىش بولما قۇۋۋەتلىنىشقا 50
يىللىقى خاتىرىلەشكە دىگەر ئوقۇشۇق كىتاپلاردىن

ZHONGGUOGONGCHANDANG
XINSHIQI JIANSHI

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ يېڭى دەۋردىكى قىسقىچە تارىخى

ج ك پ مەركىزىي كومىتېت پارتىيە تارىخى تەتقىقات ئىشخانىسى

دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇش يولى
ئىسلاھات-ئىنقىلابىي يولدا قورۇلغانلىقىغا 30
يىللىقىنى خاتىرىلەشكە دائىر نۇقتىلىق كىتابلاردىن

ج ك پ مەركىزىي كومىتېت پارتىيە تارىخى تەتقىقات ئىشخانىسى

ZHONGGUOGONGCHANDANG XINSHIQI JIANSHI

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ يېڭى
دەۋردىكى قىسقىچە تارىخى

مىللەتلەر نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

中国共产党新时期简史：维吾尔文/中共中央党史研究室著；
买买提艾力等译. —北京：民族出版社，2008. 12

（强国指路：纪念改革开放 30 周年重点书系）

ISBN 978 - 7-105-09691-6

I. 中... II. ①中…②买… III. 中国共产党—党史—1978～
2008—维吾尔语（中国少数民族语言）IV. D232

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 196474 号

出版发行：民族出版社 <http://www.mzcbs.com>

社 址：北京市和平里北街 14 号 邮编：100013

电 话：010-64290862（维文室）

印 刷：北京迪鑫印刷厂

版 次：2009 年 2 月第 1 版 2009 年 2 月北京第 1 次印刷

开 本：1 / 16 787×1092 毫米

印 张：23.5

定 价：29.00 元

ISBN 978—7—105—09691—6/D. 1516(维 268)

مەسئۇل مۇھەررىر : تۇرغۇن داۋۇت

مەسئۇل كوررېكتور: قەلبىنۇر ياسىن

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ يېڭى دەۋردىكى قىسقىچە تارىخى

نەشر قىلغۇچى : مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى : بېيجىڭ شەھىرى خېيىڭلى شىمالىي كوچا 14 - قورۇ
پوچتا نومۇرى: 100013، تېلېفون نومۇرى: 64290862 - 010
ساققۇچى : جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى : بېيجىڭ يىغۇي باسما چەكلىك شىركىتى
نەشرى : 2009 - يىل 2 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى : 2009 - يىل 2 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى : 787 × 1092 م . م . 16 كەسلەم
باسما تاۋىقى : 23.5
باھاسى : 29.00 يۈەن

ISBN 978—7—105—09691—6/D. 1516 (维268)

«دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇش يولى — ئىسلاھات -

ئېچىۋېتىش يولغا قۇيۇلغانلىقىنىڭ 30 يىللىقىنى

خاتىرىلەشكە دائىر نۇقتىلىق كىتاب تۈرى»

تەھرىر ھەيئەتلەر

مۇدىر: ليۇ بىنجىي لى دوڭشېڭ

مۇئاۋىن مۇدىر: ۋۇشۈلىن لى جۇڭجىي شىڭ پېنسى

ھەيئەت ئەزالىرى: (ئېلىپبە تەرتىبى بويىچە)

يۈ پېيۋېي ۋاڭ زىشيەن ۋاڭ يىڭلى فېڭ فېي

گۈەن رۈيجىي سۈن دالى لى باۋجۇ ۋۇ شاڭجى

جاڭ شياۋيىڭ جاڭ جويۈەن جاڭ شۇجۈن شاۋ ۋېيجېڭ

شى زىخەي خۇ لېمىڭ خۇ جېيى گو ۋېي

گو يىچياڭ گو دېخۇڭ خۇاڭ شۈيۈەن يەن جىيەنچى

پېڭ خۇڭ چېڭ جۇڭيۈەن چېڭ ئېنفۇ شىي چۈنتاۋ

خەن يۈ خەن جىچياڭ

كىرىش سۆز

ج ك پ II - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 1978 - يىلىنىڭ ئاخىرى ئېچىلغان زور تارىخىي ئەھمىيەتكە ئىگە 3 - ئومۇمىي يىغىنى جۇڭگونىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرىدا يېڭى تارىخىي دەۋر ئاچتى. شۇنىڭدىن بۇيان، جۇڭگو كوممۇنىستلىرى ۋە جۇڭگو خەلقى توختىماي ئالغا ئىلگىرىلەش روھى ۋە ئاجايىپ يېڭىلىق يارىتىش ئەمەلىيىتى ئارقىلىق جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ يېڭى سەلتەنەتلىك داستانىنى يازدى. جۇڭگو خەلقىنىڭ قىياپىتى، سوتسىيالىستىك جۇڭگونىڭ قىياپىتى ۋە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيەسىنىڭ قىياپىتىدە تارىخىي ئۆزگىرىشلەر بولدى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش - پارتىيە يېڭى تارىخىي شارائىتتا خەلقنى يېتەكلەپ ئېلىپ بارغان يېڭى ئۇلۇغ ئىنقىلاب، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، سوتسىيالىزم تۈزۈمىنىڭ ئۆز - ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشى ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇشى. ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى ئازاد قىلىپ ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇپ، دۆلەتنىڭ زامانىۋىلىشىشىنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، خەلقنى بېيىتىپ، ئۇلۇغ جۇڭخۇا مىللەتلىرىنى گۈللەندۈرۈشى؛ ئېلىمىز سوتسىيالىزم تۈزۈمىنىڭ ئۆز - ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشى ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، سوتسىيالىزمى يېڭى ھاياتىي كۈچكە ئىگە قىلىپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشىنى ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇشىنى؛ جۇڭگونىڭ ھازىرقى تەرەققىياتىغا يېتەكچىلىك قىلىش داۋامىدا پارتىيە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ ۋە ياخشىلاپ، پارتىيىنىڭ ئىلغارلىقىنى ساقلاپ ۋە ئۇنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ، پارتىيىنىڭ باشتىن - ئاخىر دەۋرىنىڭ ئالدىدا مېڭىشىغا ھەققىي كاپالەتلىك قىلىشنى مەقسەت قىلغان.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشتىن ئىبارەت ئۇلۇغ ئىش پارتىيىنىڭ ماۋ زېدۇڭ يادرولۇقىدىكى بىرىنچى ئەۋلاد مەركىزىي كومىتېت رەھبەرلىك كوللېكتىپى ماۋ زېدۇڭ ئىدىيىسىنى بارلىققا كەلتۈرۈپ، پۈتۈن پارتىيىنى ۋە پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنى يېتەكلەپ يېڭى جۇڭگو قۇرۇپ، سوتسىيالىستىك ئىنقىلاب ۋە قۇرۇلۇشنىڭ ئۇلۇغ مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى قولغا كەلتۈرۈش ۋە سوتسىيالىزم قۇرۇلۇشىنىڭ قانۇنىيىتى ئۈستىدە جاپالىق ئىزدىنىش داۋامىدا قىممەتلىك تەجرىبىلەرگە ئېرىشىش ئاساسىدا ئېلىپ بېرىلدى؛ پارتىيىنىڭ دېڭ شياۋپىڭ يادرولۇقىدىكى ئىككىنچى ئەۋلاد مەركىزىي كومىتېت رەھبەر-

لىك كوللېكتىپى پۈتۈن پارتىيە ۋە پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنى يېتەك-
لەپ ۋۇجۇدقا كەلتۈردى؛ پارتىيىنىڭ جىياڭ زېمىن يادرولۇقىدىكى ئۈچىنچى ئەۋلاد مەر-
كىزىي كومىتېت رەھبەرلىك كوللېكتىپى پۈتۈن پارتىيە ۋە پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر
مىللەت خەلقىنى يېتەكلەپ ئۇنىڭغا ۋارىسلىق قىلدى، تەرەققىي قىلدۇردى ۋە ئۇنى 21 -
ئەسىرگە باشلاپ كىردى؛ خۇ جىنتاۋ باش شۇجلىقىدىكى يېڭى بىر نۆۋەتلىك مەركەز-
زىي كومىتېت رەھبەرلىك كوللېكتىپى دېڭ شياۋپىڭ نەزەرىيىسى ۋە «ئۈچكە ۋەكىللىك
قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنى يېتەكچى قىلىپ، ئىچكى - تاشقى ۋەزىيەتنىڭ تەرەققىياتى
ۋە ئۆزگىرىشىگە ماسلىشىپ، ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت بەرپا قىلىش ئەمەلىيىتىدە
ئۇنى قەتئىي تەۋرەنمەي داۋاملىق ئالغا سىلجىتتى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يېڭى دەۋرنىڭ ئەڭ روشەن ئالاھىدىلىكى. جۇڭگو تارىخىدا
دا كۆرۈلۈپ باقمىغان بۇ چوڭ ئىسلاھات، چوڭ ئېچىۋېتىش يۈز مىليونلىغان خەلقنىڭ
ئاكتىپلىقىنى قوزغاپ، دۆلىتىمىزنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك ھالدا يۈكسەك مەركەزلەشكەن
پىلانلىق ئىگىلىك تۈزۈلمىسىدىن ھاياتىي كۈچكە تولغان سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلى-
كى تۈزۈلمىسىگە، بېكىنمە ۋە يېرىم بېكىنمە ھالەتتىن ئومۇمىي دائىرىلىك ئېچىۋېتىش-
كە مۇۋەپپەقىيەتلىك ئۆتۈشتەك ئۇلۇغ بۇرۇلۇش ھاسىل قىلىشقا ئىمكانىيەت ياراتتى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش داۋامىدا ئىشقا ئاشۇرۇلغان تېز تەرەققىيات يېڭى دەۋردىكى
ئەڭ كۆرۈنەرلىك مۇۋەپپەقىيەت. جۇڭگونىڭ تەرەققىي قىلىشى جۇڭگو خەلقىنى باياشات-
لىقنىڭ داغدام يولىغا باشلاپلا قالماي، دۇنيانىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتى ۋە ئىنسانىيەت
مەدەنىيلىكىنىڭ ئالغا بېسىشىغا زور تۆھپە قوشتى.

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش داۋامىدا ئىشقا ئاشۇرغان
دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلەش يېڭى دەۋرنىڭ ئەڭ گەۋدىلىك بەلگىسى. ئىسلاھات، ئېچى-
ۋېتىش يولغا قويۇلغان 30 يىلدىن بۇيان، پارتىيىمىز ماركىسىزىملىق ئىدىيىۋى لۇشىيەندە
چىڭ تۇرۇپ، سوتسىيالىزم دېگەن نېمە، سوتسىيالىزمنى قانداق قۇرۇش كېرەك، قانداق
پارتىيە قۇرۇش، پارتىيىنى قانداق قۇرۇش، قانداق تەرەققىياتنى ئىشقا ئاشۇرۇش، قانداق
تەرەققىي قىلىش كېرەك؟ دېگەنگە ئوخشاش چوڭ - چوڭ نەزەرىيىۋى ۋە ئەمەلىي مەسىلە-
لەر ئۈستىدە ئىزدىنىپ ۋە ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ، ماركىسىزىمنىڭ جۇڭگولاشىشىنى ئۈز-
لۈكسىز ئىلگىرى سۈردى، پارتىيىنىڭ ئاساسىي نەزەرىيىسى، ئاساسىي لۇشىيەنى، ئاسا-
سىي پروگراممىسى، ئاساسىي تەجرىبىسىدە چىڭ تۇردى ۋە ئۇنى بېيىتتى. سوتسىيالىزم
ۋە ماركىسىزىم جۇڭگودا زور ھاياتىي كۈچكە ئىگە قىلىنىپ، خەلقنى تېخىمۇ كۆپ بەختكە
ئېرىشتۈردى، بۇنىڭ بىلەن جۇڭگو چوڭ قەدەم تاشلاپ دەۋرنىڭ تەرەققىيات ئېقىمىغا

يېتىشىۋېلىپ، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدا يېڭى ۋەزىيەت ياراتتى. پاكىت شۇنى مۇنازىرە تەلەپ قىلمايدىغان ھالدا ئىسپاتلىدىكى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ھازىرقى زاماندا جۇڭگونىڭ تەقدىرىنى بەلگىلەيدىغان ئاچقۇچلۇق تاللاش، جۇڭگو-چە سوتسىيالىزمنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ، جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ئۇلۇغ گۈللىنىشىنى ئىشقا ئاشۇرۇشنىڭ مۇقەررەر يولى؛ سوتسىيالىزىملا جۇڭگونى قۇتقۇزالايدۇ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشلا جۇڭگونى، سوتسىيالىزمنى ۋە ماركسىزمنى تەرەققىي قىلدۇرالايدۇ. پارتىيىمىز ئېغىر جاپا-مۇشەققەتنى باشتىن ئۆتكۈزۈپ ئاچقان جۇڭگوچە سوتسىيالىزم يولى ۋە جۇڭگوچە سوتسىيالىزم نەزەرىيە سىستېمىسىنى ھەسسىلەپ قەدىرلەپ، ئۇزاق مۇددەت چىڭ تۇرۇپ ھەمدە ئۈزلۈكسىز تەرەققىي قىلدۇرۇپ، ئىدىيىدە ئازاد بولۇپ، ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتە تىن ئىزدەپ، دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلەپ، باتۇرلۇق بىلەن ئىسلاھات ئېلىپ بېرىپ ۋە يېڭىلىق يارىتىپ، مەڭگۈ قائىدەلاشمىسى ۋە مەڭگۈ توختاپ قالمايدىغانلا، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم يولى ماڭغانسېرى داغداملەشكەن.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغانغا 30 يىل بولۇش ئالدىدا تۇرىدۇ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغاندىن بۇيانقى ئاساسىي ئەمەلىيەت ۋە ئاساسىي تەجرىبە-لەرنى ئەستايىدىل يەكۈنلەش ۋە تەتقىق قىلىش بىزنىڭ بۇ «جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ يېڭى دەۋرىدىكى قىسقىچە تارىخى»نى تۈزۈشتىكى مەقسىتىمىز. ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغان 30 يىللىق ئۇلۇغ مۇساپىنىڭ مەزمۇنى ۋە تەجرىبىلىرى ئىنتايىن مول. بىز بۇ كىتابنى يازغاندا ئاساسلىقى پارتىيىنىڭ ھۆججەتلىرى ۋە ئەسلىي ماتېرىياللارغا ئاساسلىنىپ، بۇ 30 يىللىق تارىخىي مۇساپىنى توغرا ئەكس ئەتتۈرۈشكە تىرىشتۇق، لېكىن سەۋىيىمىز چەكلىك بولغاچقا، بۇ 30 يىللىق تارىخنى ئاددىيغىنە ئەسلىپ ئۆتتۇق، كىتابتا توغرا بولمىغان ۋە چۈشۈپ قالغان جايلارنىڭ بولۇشىدىن ساقلىنىش تەس، پارتىيە تارىخى خىزمەتچىلىرى ۋە ھەر ساھەدىكى ئوقۇرمەنلەرنىڭ تەنقىد بېرىشى ۋە خاتالىقنى كۆرسىتىپ بېرىشىنى سورايمىز.

بۇ كىتابنى تۈزۈش گۇرۇپپىسى
2008 - يىل 8 - ئاي

مۇندەرىجە

- 1 كىرىش سۆز
- بىرىنچى باب تارىخىي ئۇلۇغ بۇرۇلۇش ۋە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ باش-
- 1 لىنىيىسى
- بىرىنچى، پارتىيىمىزنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم يولى ئۈستىدە ئىز-
- 1 دىنىشى ۋە تارىخىي بۇرۇلۇشنىڭ مۇقەددىمىسى
- ئىككىنچى، پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3 - ئومۇمىي يى-
- 8 غىنى ۋە خىزمەت مەركىزىنىڭ ئىستراتېگىيىلىك يۆتكىلىشى
- ئۈچىنچى، قالايمىقانچىلىقنى ئوڭشاشنىڭ ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇ-
- 17 رۇلۇشى
- تۆتىنچى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ باشلىنىشى ۋە پىلانلىق ئىگ-
- 30 لىك تۈزۈلمىسىنىڭ دەسلەپكى زەربىگە ئۇچرىشى
- بەشىنچى، پارتىيىنىڭ رەھبەرلىكىدە چىڭ تۇرۇش ۋە ئۇنى
- 53 ياخشىلاش، سىياسىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنىڭ باشلىنىشى
- ئىككىنچى باب جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش ۋە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش-
- 62 نىڭ ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلۇشى
- بىرىنچى، پارتىيىنىڭ 12 - قۇرۇلتىيى ۋە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش
- نىشان قىلىنغان تەرەققىيات ئىستراتېگىيىسىنىڭ دەسلەپكى قە-
- 62 دەمدە شەكىللىنىشى
- ئىككىنچى، ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى ئومۇميۈزلۈك قانات ياي-
- 70 دۇرۇش پروگراممىسى ئوتتۇرىغا قويۇلدى
- 76 ئۈچىنچى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلدى ...
- تۆتىنچى، مەنبە مەدەنىيلىك قۇرۇلۇشى، دېموكراتىيە ۋە قانۇنچىلىق
- 94 قۇرۇلۇشى ۋە سىياسىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتى ئىلگىرى سۈرۈلدى ...

- بەشىنچى، دىپلوماتىيە، دۆلەت مۇداپىئەسى ئىستراتېگىيىسىنىڭ تەڭ-
 شىلىشى ۋە «بىر دۆلەتتە ئىككى تۈزۈم بولۇش» فاگجېنىنىڭ شە-
 101 كىلىنىشى
 ئالتىنچى، پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى تەرتىپكە سېلىش ۋە كادىر-
 111 لار قوشۇنى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش
 ئۈچىنچى باب ئىسلاھاتنىڭ چوڭقۇرلىشىشى ۋە تۈزەش، تەرتىپكە سېلىش-
 121 نىڭ يولغا قويۇلۇشى
 بىرىنچى، پارتىيە 13 - قۇرۇلتىيى ۋە سوتسىيالىزمنىڭ دەسلەپكى باس-
 121 قۇچى نەزەرىيىسى
 ئىككىنچى، خەلق ئىگىلىكىنىڭ يېڭى سەۋىيىگە كۆتۈرۈلۈشى ۋە تۈزەش -
 130 تەرتىپكە سېلىشنىڭ دەسلەپكى قەدەمدە يولغا قويۇلۇشى
 ئۈچىنچى، دۆلەت ئىچىدىكى سىياسىي بوران - چاپقۇننى تىنچىتىش ۋە
 140 يېڭى مەركىزىي رەھبەرلىك كوللېكتىپىنىڭ بارلىققا كېلىشى ...
 تۆتىنچى، پارتىيىنىڭ رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش ۋە پارتىيە بىلەن ئام-
 148 مىنىڭ مۇناسىۋىتىنى قويۇقلاشتۇرۇش
 بەشىنچى، ئىناق قوشنىدارچىلىق دىپلوماتىيىسى قانات يايدۇرۇلدى ۋە
 157 غەربنىڭ «جازاسى» بۇزۇپ تاشلاندى
 ئالتىنچى، تۈزەش - تەرتىپكە سېلىشنىڭ تاماملىنىشى ۋە ئىسلاھات،
 164 ئېچىۋېتىشنىڭ يەنىمۇ چوڭقۇرلىشىشى
 تۆتىنچى باب سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسى ئورنىتىلدى
 ۋە ئىشلار تەرەققىي قىلدى 179
 بىرىنچى، دېڭ شياۋپىڭنىڭ جەنۇبىنى كۆزدىن كەچۈرگەندە قىلغان
 179 سۆزى ۋە پارتىيە 14 - قۇرۇلتىيىنىڭ ئېچىلىشى
 ئىككىنچى، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنى بەرپا
 190 قىلىش قەدىمى تېزلىتىلدى
 ئۈچىنچى، ماكرولۇق تەڭشەش مۇۋەپپەقىيەتلىك يولغا قويۇلدى،
 ئەسىر ھالقىغان ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىيات نىشانى
 تۈزۈلدى 197

- تۆتىنچى، پارتىيە قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت يېڭى ئۇلۇغ قۇرۇلۇش تىرىد-
 208 شىپ ئىلگىرى سۈرۈلدى
 بەشىنچى، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيلىك قۇرۇلۇشى داۋاملىق
 219 كۈچەيتىلدى
 ئالتىنچى، شياڭگاڭ، ئاۋمېنى ۋە تەن قوينغا قايتۇرۇپ كېلىش ۋە
 دېڭىز بوغۇزىنىڭ ئىككى قىرغىقىدىكىلەر مۇناسىۋىتىنىڭ تەرەق-
 224 قىياتى
 بەشىنچى باب جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئىشلىرىنى يېڭى ئەسىرگە ئېلىپ
 236 كىرىش
 بىرىنچى، پارتىيە ۱۵ - قۇرۇلتىيىنىڭ ئېچىلىشى ۋە دېڭ شياۋپىڭ نە-
 236 زەربىسى ئۇلۇغ بايرىقىنى ئېگىز كۆتۈرۈش
 ئىككىنچى، ئىسلاھاتنى داۋاملىق چوڭقۇرلاشتۇرۇش ۋە ئاسىيا پۇل
 مۇئامىلە كىرىزىسىغا مۇۋەپپەقىيەتلىك تاقابىل تۇرۇش
 245 ئۈچىنچى، ئەسىر ھالقىغان تەرەققىيات ئىستراتېگىيىسىنى تۈزۈش ۋە
 يولغا قويۇش
 258 تۆتىنچى، ئارمىيە ۋە دۆلەت مۇداپىئەسىنى زامانىۋىلاشتۇرۇشنى ئىلگى-
 رى سۈرۈش ۋە يېڭى ئەسىرگە يۈزلەنگەن تاشقى مۇناسىۋەتنى تە-
 271 رەققىي قىلدۇرۇش
 بەشىنچى، «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنىڭ شەكىل-
 285 لىنىشى
 ئالتىنچى باب ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت بەرپا قىلىش يېڭى باسقۇچقا
 298 قەدەم قويۇش
 بىرىنچى، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ دەسلەپكى
 قەدەمدە ئورنىتىلىشى ۋە ھاللىق جەمئىيەت نىشانىنىڭ ئومۇمىي
 299 جەھەتتىن ئىشقا ئاشۇرۇلۇشى
 ئىككىنچى، پارتىيە ۱۶ - قۇرۇلتىيى ۋە ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئى-
 307 يەت بەرپا قىلىش پروگراممىسىنىڭ تۈزۈلۈشى
 ئۈچىنچى، ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ۋە سوت-
 317 سىيالىستىك ئىناق جەمئىيەت بەرپا قىلىش

- تۆتىنچى، ئارمىيە، دۆلەت مۇداپىئەسى قۇرۇلۇشى، دىپلوماتىيە خىزمىتى ۋە ۋەتەننى بىرلىككە كەلتۈرۈشتەك ئۇلۇغ ئىشنى ئۆزۈڭىز ئىلگىرى سۈرۈش 331
- بەشىنچى، پارتىيىنىڭ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئىقتىدارى قۇرۇلۇشى ۋە ئىلغارلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش 339
- ئالتىنچى، پارتىيە 17 - قۇرۇلتىيى ۋە جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئۇلۇغ باي-رىقىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ داۋاملىق ئالغا بېسىش 347
- خاتىمە 355
- ئاخىرقى سۆز 364

بىرىنچى باب تارىخىي ئۇلۇغ بۇرۇلۇش ۋە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ باشلىنىشى

يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى جۇڭگو خەلقىنى باشلاپ سوتسىيالىزم قۇرۇش ئۇلۇغ ئەمەلىيىتىنى باشتىن ئۆتكۈزۈپ ھەمدە جاپالىق ئىزدىنىپ، غايەت زور مۇۋەپپەقىيەتلەرنى قولغا كەلتۈردى، ئەگرى - توقايلىق - لارنىمۇ باشتىن ئۆتكۈزدى. «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، پار - تىيىمىز ئەمەلىيەت ھەقىقەتنى سىنايدىغان بىردىنبىر ئۆلچەم دېگەن چوڭ مۇنازىرە - نى قوللىدى ۋە ئۇنىڭغا رەھبەرلىك قىلدى. بۇ مۇزاكىرە ئارقىلىق بىز شەخسكە چو - قۇنۇش ۋە «ئىككى ئومۇمەن» نىڭ ئاسارىتىدىن قۇتۇلۇپ، ئىدىيىدە ئازاد بولۇش ۋە ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتىن ئىبارەت ئىدىيىۋى لۇشىەننى قايتا تىكلەندۈرۈپ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 1978 - يىلى 12 - ئايدا ئېچىلغان 3 - ئومۇمىي يىغىنىدا پارتىيە ۋە دۆلەت خىزمىتىنىڭ مەركىزىنى ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشقا ۋە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشقا قارىتىش تەدبىرى بەلگىلىنىپ، دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيان پارتىيە ۋە دۆلىتىمىزنىڭ تارىخىدا چوڭقۇر ئەھمىيەت - كە ئىگە ئۇلۇغ بۇرۇلۇش ئىشقا ئاشۇرۇلۇپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم بەرپا قىلىش يولى ئېچىلدى. قالايىمقانچىلىقنى تۈزەشنىڭ ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلۇشى ۋە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ باشلىنىشى بىلەن پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ قىياپىتىدە تېز، چوڭقۇر ئۆزگىرىش بولۇشقا باشلىدى.

بىرىنچى، پارتىيىمىزنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم يولى ئۈستىدە ئىزدە - نىشى ۋە تارىخىي بۇرۇلۇشنىڭ مۇقەددىمىسى

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغان يېڭى دەۋر جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ سوتسىيالىزم قۇرۇلۇشنىڭ قانۇنىيىتى ئۈستىدە ئۇزاق مۇددەت

ئىزدىنىش ئاساسىدا ئېچىلغان.

1949 - يىلى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قۇرۇلۇشى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى رەھبەرلىك قىلغان يېڭى دېموكراتىك ئىنقىلابنىڭ غەلىبە قىلىشىغا ئائىتلىقنى جاكارلىدى، جۇڭگو شۇنىڭدىن ئېتىبارەن يېرىم مۇستەملىكە ۋە يېرىم فېئوداللىق تارىخىغا خاتىمە بېرىپ، جۇڭگو خەلقى ئارزۇ قىلىپ كەلگەن مىللىي ئازادلىق ۋە دۆلەتنىڭ مۇستەقىللىقىنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، يېڭىچە قىياپەت بىلەن دۇنيا مىللەتلىرى قاتارىدا قەد كۆتۈردى. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنى يېتەكلەپ، خەلق ئىگىلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە يەر ئىسلاھاتى ئېلىپ بېرىش قاتارلىق بىر قاتار ئېغىر ۋەزىپىلەرنى تېز ئورۇنداپ، يېڭى خەلق ھاكىمىيىتىنى مۇستەھكەملىدى ھەمدە يېڭى دېموكراتىزمدىن سوتسىيالىزىمغا ئۆتۈشنى تەدرىجىي تاماملىدى. 1956 - يىلى، پۈتۈن مەملىكەتنىڭ مۇتلەق كۆپ ساندىكى رايونلىرىدا ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرىگە بولغان خۇسۇسىي مۈلۈكچىلىك تۈزۈمىنى سوتسىيالىستىك ئۆزگەرتىش تاماملاندى.

يېڭى دېموكراتىك ئىنقىلابنىڭ غەلىبە قىلىشى ۋە سوتسىيالىزم ئاساسىي تۈزۈمىنىڭ ئورنىتىلىشى ھازىرقى جۇڭگونىڭ بارلىق تەرەققىياتىنى تۈپ سىياسىي شەرت ۋە تۈزۈم ئاساسىغا ئىگە قىلدى.

سوتسىيالىزم تۈزۈمى ئورنىتىلغاندىن كېيىن، سوتسىيالىزمى قانداق قۇرۇش ۋە قانداق تەرەققىي قىلدۇرۇش جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى دۇچ كەلگەن يېڭى تېما بولدى. ئەينى ۋاقىتتىكى تارىخىي شارائىتنىڭ چەكلىمىسى تۈپەيلىدىن، پارتىيىمىز سوتسىيالىزم ئاساسىي تۈزۈمىنى ئورنىتىش جەريانىدا ئاساسلىقى دۇنيادىكى تۇنجى سوتسىيالىستىك دۆلەت سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ تەجەربىلىرىنى ئۆگىنىپ، يۈكسەك مەركەزلەشكەن ۋە بىرلىككە كەلگەن رەھبەرلىك تۈزۈلمىسى، پىلانلىق ئىگىلىكنى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى ئورناتتى. يۇقىرىقى تۈزۈلمە چەكلىك مالىيە كۈچى ۋە ماددىي كۈچنى مەركەزلەشتۈرۈپ تېزدىن زور كۆلەملىك سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇشنى قانات يايدۇرۇشقا قۇلايلىق بولۇپ، مەلۇم ئەۋزەللىكنى نامايان قىلدى، ئەمما ھەددىدىن زىيادە مەركەزلەشش ۋە بىرلىككە كېلىش جايلار، ئاساسىي قاتلام ۋە شەخسلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى تولۇق قوزغاشقا پايدىسىز بولۇشتەك نۇقسانلىرىنى ئاشكارىلىدى. 1956 - يىلى، ماۋ زېدۇڭ ئېلىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىدىكى دەسلەپكى تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەش، سوۋېت

ئىتتىپاقىنىڭ تەجرىبە - ساۋاقلارنى ئۆرنەك قىلىش ئاساسىدا، سوتسىيالىزم قۇرۇلۇشىدا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك ئون چوڭ مۇناسىۋەتنى ئوتتۇرىغا قويۇپ: ماركسىزم نەزەرىيىسىنى ۋە چەت ئەللەرنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئۆگىنىشنى چوقۇم ئۆز دۆلىتىمىزنىڭ ئەمەلىيىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈش؛ ئىقتىسادىي جەھەتتە ھەر خىل ئاكتىپ ئامىللارنى ئىشقا سېلىپ، جايلارنىڭ ۋە ئاساسىي قاتلامنىڭ ئاڭ-تىپلىقىنى قوزغاش كېرەك، دەپ تەكىتلىدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ماۋ زېدۇڭ يادرولقىدىكى بىرىنچى ئەۋلاد مەركىزىي كومىتېت رەھبەرلىك كوللېكتىپى پۈتۈن پارتىيىنى يېتەكلەپ، سوتسىيالىزم قۇرۇش يولىدا ئۇزاق ۋاقىت ئىزدەندى.

جۇڭگودەك ئىقتىسادى، مەدەنىيىتى ئارقىدا قالغان ۋە رايونلارنىڭ تەرەققىياتى ئىنتايىن تەكشى بولمىغان چوڭ دۆلەتتە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىنتايىن مۇشكۈل ۋە مۇرەككەپ ۋەزىپە بولۇپ، پارتىيىمىز ئىزدىنىش داۋامىدا ھەم شانلىق مۇۋەپپەقىيەتلەرنى قولغا كەلتۈردى، ھەم چوڭقۇر ساۋاقلارغا ئىگە بولدى. بىر تەرەپتىن، پارتىيىمىز جۇڭگونىڭ ئەمەلىيىتىنى چىقىش قىلىپ، بىر قاتار توغرا فاڭجېن، سىياسەتلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن زۆرۈر ماددىي ۋە تېخنىكا ئاساس ھازىرلاپ، زور بىر تۈركۈم تايانچ كۈچلەرنى تەربىيىلەپ، غايەت زور مۇۋەپپەقىيەتلەرنى قولغا كەلتۈردى؛ يەنە بىر تەرەپتىن، خەلقئارا ۋەزىيەت مۇرەككەپ، ئۆزگىرىشچان بولغانلىقى، ئىچكى قۇرۇلۇش ۋەزىيىسى مۇشكۈل ۋە ئېغىر بولغانلىقى، سوتسىيالىزم قۇرۇلۇشىغا رەھبەرلىك قىلىشتا تەييار تەجرىبە كەمچىل بولغانلىقى ئۈچۈن، پارتىيىمىز ئىزدىنىش جەريانىدا ئەگرى - توقايلىقتىن خالىي بولالماي، «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دەك ئون يىل داۋام قىلغان ئومۇمىيەتكە مۇناسىۋەتلىك بىر قاتار ئېغىر خاتالىقلارنى ئۆتكۈزدى.

1956 - يىلىدىن 1976 - يىلىغىچە، پارتىيىمىزنىڭ سوتسىيالىزم قۇرۇش يولىدا ئىزدىنىش جەريانىدا ئۆتكۈزگەن سەۋەنلىكى ئاساسلىقى مۇنداق ئىككى تەرەپكە مەركەزلەشكەن: بىرىنچىدىن، سوتسىيالىستىك جەمئىيەتتىكى سىنىپىي كۈرەش مەسىلىسىنى بىر تەرەپ قىلىشتا دائىرىسىنى كېڭەيتىۋېتىش خاتالىقى ئۆتكۈزۈلدى، ئاساسلىق ئىجتىمائىي زىددىيەتنىڭ ئۆزگىرىشىگە ماسلىشالماي، خىزمەتنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى ۋاقىتدا ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشقا يۆتكىمىدى؛ ئىككىنچىدىن، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش سۈرئىتى مەسىلىسىدە بەك ئالدىراپ كېتىپ، جۇڭ-

گونىڭ ئەھۋالى ۋە ئىقتىسادىي تەرەققىياتنىڭ ئوبىيېكتىپ قانۇنىيىتىگە خىلاپلىق قىلدى. بۇ سەۋەنلىكلەرنىڭ پەيدا بولۇشىدا ئاساسلىقى مۇنداق ئىككى سەۋەب بار: بىرىنچىدىن، پارتىيىمىز يېتەكچى ئىدىيىدە «سېنىپىي كۈرەشنى تۇتقا قىلىش» تەك «سولچىل»لىق خاتالىقى ئۆتكۈزۈپ، ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتەك ئىدىيىۋى لۇشىيەندىن چەتلەپ كەتتى؛ ئىككىنچىدىن، سوتسىيالىزم دېگەن نېمە، سوتسىيالىزمنى قانداق قۇرۇش كېرەك؟ دېگەن تۈپ مەسىلىنى ئېنىق بىلەلمىدى، بولۇپمۇ جۇڭگونىڭ ئەھۋالى ۋە ئىقتىسادىي تەرەققىياتنىڭ ئوبىيېكتىپ قانۇنىيىتىگە قارىتا ئېنىق تونۇشتا بولماي، ئىشلەپچىقىرىش مۇناسىۋىتى چوقۇم ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ ئەھۋالىغا ئۇيغۇن كېلىشى كېرەك دېگەن تەلەپكە ئاساسلانمىدى، ئىگىلىك باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى ۋە رەھبەرلىك تۈزۈمىدىكى بەزى نامۇۋاپىق تەرەپلەر ۋاقتىدا ئىسلاھ قىلىنمىدى، نەتىجىدە يۈكسەك دەرىجىدە مەركەزلەشكەن رەھبەرلىك تۈزۈلمىسى بارغانسېرى قاتمىللىشىپ كەتتى. «سولچىل» يېتەكچى ئىدىيە ۋە قاتمىل تۈزۈلمە سەۋەبىدىن ئېلىمىز ئىقتىسادىي تەرەققىياتتا بەك ئېغىر بەدەل تۆلەپ، دۇنيادىكى تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەر بىلەن بولغان پەرق بەك چوڭىيىپ كەتتى. بۇ ساۋاقلار پارتىيىمىزنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش يولى ئۈستىدە ئىزدىنىشى داۋامىدا سەلبىي جەھەتتىن تارىخىي ئۆرنەك بولۇپ قالدى.

1976 - يىلى 10 - ئايدا، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتى تىنىڭ بىرىنچى مۇئاۋىن رەئىسى خۇا گوفېڭ ۋە يې جىيەنىڭ قاتارلىق يولداشلار ۋە كىلىلىكىدىكى مەركىزىي كومىتېت سىياسىي بىۋىروسى پارتىيە ۋە خەلقنىڭ ئىرادىسىگە ۋەكىللىك قىلىپ، كەسكىن تەدبىر قوللىنىپ، ۋاڭ خۇڭۋېن، جاڭ چۈنچاۋ، جياڭ چىڭ ۋە ياۋ ۋېنيۈەندىن تەركىب تاپقان «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نى بىراقلا تارمار قىلىپ، ئون يىل داۋام قىلغان «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» ئايتىگە خاتىمە بەردى. بۇنىڭ بىلەن پارتىيىنىڭ سوتسىيالىزم قۇرۇش يولى ئۈستىدىكى ئىزدىنىشى قايتىدىن توغرا ئىزغا چۈشۈپ، جۇڭگونىڭ سوتسىيالىزم ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ يېڭى ۋەزىيىتىنى ئېچىشقا شارائىت ھازىرلاندى.

«مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى دەرھال «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نى پاش قىلىش ۋە پىپەن قىلىشنى ئو-رۇنلاشتۇرۇپ ۋە قانات يايدۇرۇپ، پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ نورمال تەرتىپىنى ئەسلىگە

كەلتۈرۈشكە تۇتۇش قىلىپ، قالايمىقانچىلىقلارنى ئوڭشىدى. «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دا ئېغىر بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىغان خەلق ئىگىلىكى تېز ئەسلىگە كەلدى، «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» پەيدا قىلغان ناھەق، يالغان، خاتا دېلولار ئاقلانمىشقا باشلىدى. 1977 - يىلى 7 - ئايدا، پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3 - ئومۇمىي يىغىنىدا دېڭ شياۋپىڭنىڭ مەركەزدىكى رەھبەرلىك ۋەزىپىسى ئەسلىگە كېلىپ، قالايمىقانچىلىقنى ئوڭشاشنىڭ رەھبەرلىك قىلىش كۈچى ئىدى. تاين زور دەرىجىدە ئاشۇرۇلدى. 8 - ئايدا، پارتىيىمىز 11 - قۇرۇلتاي ئېچىپ، «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»نىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنى جاكارلاپ، تۆتتە زامانىۋىلاشقان سوتسىيالىستىك قۇدرەتلىك دۆلەت قۇرۇش تارىخىي ۋەزىپىسىنى قايتا تەكىتلىدى.

دېڭ شياۋپىڭنىڭ تۈرتكىسىدە، قالايمىقانچىلىقنى ئوڭشاشتا ئالدى بىلەن پەن - تېخنىكا ۋە مائارىپ ساھەسىدە بۆسۈش ھاسىل قىلىندى. ماركسىزمنىڭ «پەن - تېخنىكا - ئىشلەپچىقىرىش كۈچى» دېگەن ئاساسىي پرىنسىپى قايتا تەكىتلەندى، «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دا ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان زور بىر تۈركۈم پەن تەتقىقات ئورۇنلىرى ئارقا - ئارقىدىن قايتا قۇرۇلدى، پەن - تېخنىكا خادىملىرىنىڭ ئۇنۋانىنى باھالاش ئەسلىگە كەلتۈرۈلۈشكە باشلىدى، زىيالىيلارغا قايتىدىن ئەھمىيەت بېرىلدى. 1977 - يىلى كۈز ۋە قىشتا «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دا بىكار قىلىنغان ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى تۈزۈمى ئەسلىگە كەلدى. ئالىي مەكتەپلەرگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشتا ئىختىيارىي تىزىملىتىش، بىر تۇتاش ئىمتىھان ئېلىش، ياخشىلىرىنى تاللاپ قوبۇل قىلىش چارىسى قايتا يولغا قويۇلدى. شۇ يىلى 5 مىليون 700 مىڭدىن ئارتۇق ياش ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىغا قاتناشتى، 2 مىليون 930 مىڭ ياش (1978 - يىلى تولۇقلاپ قوبۇل قىلىنغان 620 مىڭ كىشىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) ئالىي مەكتەپلەرگە قوبۇل قىلىندى. بۇ زور تەدبىر دەرھال جەمئىيەتنىڭ ھەرقايسى ساھەلىرىنىڭ، بولۇپمۇ بىلىملىك ياشلارنىڭ قىزغىن ھىمايىسىگە ئېرىشىپ، تېخىمۇ كۆپ ياشلار ئادىل رىقابەتلىشىش ئارقىلىق ئالىي مائارىپنى قوبۇل قىلىش پۇرسىتىگە ئېرىشىپلا قالماي، بىلىمگە، ئىختىساسلىقلارغا ھۆرمەت قىلىش كەيپىياتى شەكىللىنىشكە باشلىدى.

لېكىن، ئۇزاقتىن بۇيان شەكىللەنگەن يېتەكچى ئىدىيە جەھەتتىكى «سولچىل» خاتالىقنىڭ تەسىرىنى قىسقا مۇددەت ئىچىدە تۈگەتكىلى بولمايدۇ، بۇ تەسىر ۋە بۇنىڭدىن پەيدا بولغان ئىدىيە قاتماللىقى ھادىسىسى ماۋ زېدۇڭنىڭ